

Riigi Teataja

Ilmub tarvidust mööda.

Toimetuse ja talituse:
Riigi trükkikojas, Niine tän. 11.
Kontor on avatud kella 8—2.
Sealsamas lehe tellimiste vastuvõtmine. Kõnetraat: toimetuse 445, kontor 232.

Tellimiste hind:
12 kuu peale 1200 mk.
6 „ „ 600 „
Üksik nr. kuni 32 lhk. 10 „
„ „ „ 48 „ 20 „
jne.

Kuulutuste ja teadaannete hind:
Kohtukuulutused, suuruse peale vaatamata — 100 marka; kaotatud isikutunnistuste kuulutused — 50 marka; muud kuulutused iga mm-rida 8 marka.

Nr. 30.

Neljapäeval, 31. märtsil 1927 a.

Nr. 30.

I.

Sisu: Nr. 17. Mäseadus.

Nr. 18. Riigiteenijate ja -töölise ühekordse palgalisa seadus.

II.

Tapaloomade hindade keskmised määrad ja nende järele võetav riigi %-maks 1927/1928 eelarve-aasta kohta.

Eelkontrolli teostamise määrus.

III.

Teadaanne metskondade ümbernimetamisest.

Muudatused Põltsamaa linnavolikogu koosseisus.

Türi linnavolinikkude ja nende kandidaatide nimekiri.

Suure-Jaani alevivolinnikkude nimekiri.

I.

Nr. 17. Riigikogu poolt 17. märtsil 1927. a. vastuvõetud

Mäseadus.

Peatükk I.

Üldmäärused.

§ 1. Maapõues peituvate mineraalvarade: marmori, dolomiidi, tulekindla savi, kipsi, metallide, metalli- ja värvimuldade, soolade, vosvoriidi, õlikivi, nafta ja loomulikkude gaaside uurimine ning saavutamine sünnib käesoleva seaduse põhjal, kas otsekohe riigi poolt või antakse tema poolt igal üksikul juhtumisel eraettevõtjatele.

Käesoleva seaduse alla ei kuulu harilikus majapidamises tarvitaminevate mineraalvarade saavutamine maaomaniku poolt majapidamise otstarbel, küll aga võib kaubandus-tööstus-ministeerium välja anda tehnilisi määraseid tähendatud saavutamise kohta.

§ 2. Avamise ja tehnilise järelevalve suhtes kuuluvad käesoleva mäseaduse alla peale kaevanduste juures asuvate mineraalvarasid ümbertöötavate tehaste ka tehased, mis ei asu kaevanduste juures, kuid on nende orgaanilisteks osadeks.

§ 3. Käesoleva seaduse § 1. nimetatud ettevõtete ja nende § 2. nimetatud ettevõtete ja tehaste kohta, mis asuvad kontsessiooni piirkonnas, on maksvad suur-, kesk- ja väiketööstuse seaduse („R. T.“ nr. 28 — 1920. a. seadus nr. 106) §§ 1 — 6, 25 — 42; väljaspool kontsessiooni piirkonda asuvate ettevõtete kohta on maksev suur-, kesk- ja väiketööstuse seadus täies ulatuses.

Peatükk II.

Mäeasjanduse juhtimine.

§ 4. Käesoleva seaduse § 1. nimetatud maapõuevarade ja mäeasjanduse valitsemine ning juhtimine kuulub kaubandus-tööstus-ministri võimkonda.

Kaubandus-tööstusminister juhatab mäeasjandust mäeosakonna kaudu.

§ 5. Kaubandus-tööstusministri õigused ja kohused mäetööstuse alal on järgmised:

1) tema korraldab geoloogilisi ja tehnilisi uurimisi Eesti vabariigi piirides olevate maapõuevarade ülesleidmiseks ja nende hulga kindlakstegemiseks;

2) hoolitseb selle eest, et need varandused ei läheks kaotsi ega jääks kasutamata;

3) kannab hoolt, et mäetööstuse ettevõtted Eestis rohkeneksid ja suureneksid, juhtides erilist tähelepanu tööharudele, mis võimaldavad valmistada väljamaalt sisseveetavatele kaupadele aseaineid;

4) annab vastavad juhtnöörid temale alluvatele mäetööstuse ametasutustele ja kinnitab tarvilikud määrused;

5) algatab riigi majapidamisele tähtsatel aladel riiklikkude mäetööstuse ettevõtete ellukutumist ning juhatab neid.

Riikliku mäetööstuse ettevõtted tegutsevad iga niisuguse ettevõtte jaoks eriti väljaantud seaduste järgi. Järelvalve suhtes alluvad nad käesolevale seadusele.

§ 6. Mäeosakonna juhataja ning tema abi peavad olema kõrgema haridusega mäeinsenerid. Juhataja kinnitab ametisse kaubandus-tööstusministri ettepanekul Vabariigi Valitsus; tema abi, osakonna kontrolörid ja teised ametnikud — osakonna juhataja ettepanekul kaubandus-tööstusminister.

§ 7. Mäeosakonna ülesanneteks on:

1) geoloogiline ja tehniline maapõuevarade tegelik uurimine;

2) mäetööstuse inspektori ja markscheideri tegevuse juhtimine ja järelvalve;

3) mäetööstuse inspektori ja markscheideri tegevuse peale sisseantavate kaebuste läbi vaatamine ja otsustamine;

4) seadustrikkujate mäetöösturite vastu abinõude tarvitusele võtmine seaduses ettenähtud kordadel;

5) valvamine, et täidetakse mäetööstuse alal riigiga tehtud lepingute tingimused;

6) statistiliste teadete korjamine ja ümbertöötamine mäetööstuse ettevõtete seisukorra, nende viljakuse ja tehnilise ning majandusliku edu üle;

7) hoolitsemine, et tarvitusele võetaks mäetööstuse kohta käivad uuendused ja täiendused;

8) mäetööstuse ettevõtete kontroleerimine, vähemalt kord aastas.

§ 8. Mäetööstuse inspektor ja riiklik markscheider, kes kõrgema haridusega mäeinsenerid, alluvad mäeosakonnale.

§ 9. Mäetööstuse inspektori ülesandeks on järelvalve teostamine, et mäetöösturid seaduse nõudeid täidaksid, samuti mäetööstuse ettevõtete üle aruandmine mäeosakonnale.

Eriti on mäetööstuse inspektor kohustatud valvama:

1) aurukatelde ja hoonete üle mäetööstuse ettevõtetes;

2) et töötamine mäekaevandustes ja üldse mäetööstuse ettevõtetes hädaohtlik ei oleks;

3) et mäetööstus oleks tehniliselt korraldatud nõnda, et see ei tooks kahju riigi varandustele;

4) et mäetöösturid nimetaksid tööstusasutuste juhatajaks selleks õigustatud isikuid ja et viimaseid vastavate volikirjadega varustataks;

5) et kaevandustel oleksid seaduslikud plaanid, missuguseid töö eduga sammu pidades täiendataks.

§ 10. Riikliku markscheideri ülesanneteks on:

1) plaanide ja kaartide valmistamine piirkondadest, kus seda nõuavad mäetööstuse või maapõuevarade uurimise huvid;

2) mäekaevanduste ja mäetööstuse ettevõtete plaanide õige ja aegsa valmistamise järele valvamine ja nende kinnitamine;

3) seaduses nõutavate plaanide valmistamine mäetöösturite kulul, kui viimased seda ei ole teinud nõutud tähtaegadeks; tasu niisuguste tööde eest määratakse kaubandus-tööstusministri poolt kinnitatava taksi järgi ja läheb riigile;

4) teatamine mäeosakonnale või mäetööstuse inspektorile igast seaduse või riigiga tehtud lepingu rikkumisest mäetöösturi poolt.

Oma ülesannete täitmisel on riiklikul markscheideril riiklikkude maamõõtjate õigused.

§ 11. Mäetööstuse kontrolöride ülesandeks on mäetööstuse saaduste hulga kontroleerimine üksikutes ettevõtetes; nad on mäeosakonnale abiks statistiliste andmete korjamil kontroleeritavatelt ettevõtetelt ja aitavad mäetööstuse inspektorit järelvalves, teatades temale seaduse ja määruste rikkumisest.

§ 12. Mäetööstuse ettevõtete omanikuks, juhatajaks või osanikuks ei või olla mäeosakonna ametnikud ja teistest kaubandus-tööstusministeeriumi ametnikkudest need, kellele mäeosakond allub.

§ 13. Kui keegi § 12. nimetatud isikutest päranduse või muul teel saab mäetööstuse ettevõtete omanikuks või osanikuks, peab ta ühe aasta jooksul, arvates omanikuks või osanikuks saamise päevast, üle andma oma sellekohased õigused mõnele selleks õigustatud isikule. Ei tee ta seda, ega lahku teenistusest, vabastatakse ta ametist vastava ülemuse otsuse põhjal.

Peatükk III.

Eraettevõtjate mäetööstusest osavõtu tingimused.

A. Üldmäärused.

§ 14. Mäetööstuse ettevõtete asutamine füüsiliste ja juriidiliste isikute poolt sünnib kaubandus-tööstusministriga sõlmitavate erilepingute põhjal, kusjuures kinni tuleb pidada järgnevate § 15 — 50 määrustest.

§ 15. Eraettevõtjatele mäetööstuseks loaandmise kord on kahesugune:

- 1) maa-aladel, kus kasutatava aine olemasolu saavutamiseks jätkuval hulgal kindel on ja
- 2) maa-aladel, kus kasutatava aine olemasolu kindlaks tegemata.

Punkt 1. alla käivate maa-alade nimekirja kinnitab kaubandus-tööstusminister ja avaldab „Riigi Teatajas“; samas korras tehakse ka kõik muudatused selles nimekirjas.

B. Maapõuevarade uurimine.

§ 16. Uurimiste ettevõtmiseks § 15. p. 2. nimetatud maa-aladel peab soovija esitama kaubandus-tööstusministeeriumile palvekirja vastava loa saamiseks. Palvekirjas tuleb tähendada:

- 1) missuguse aine otsimiseks luba tarvis;
- 2) kus kohal uurimisi ette võtta tahetakse,

ja

- 3) kui suurel maa-alal.

Koht võib kas ligilisatud kaardil, masstaabis mitte vähem kui 1:126.000 tähendatud olla, või peab üles antama selle asupaiga ilmakaar ja kaugus vähemalt kahest hästituntud ümberkaudsest kohast.

§ 17. Uurimisloa antakse välja palvekirjade esitamise järjekorras. On kahtlus uurimisteks palutava koha äratähendamises, jäetakse palve tagajärjeta või saadetakse kohale platsi kindlaktegemiseks paluja soovil mäeasjanduse ametnik, kelle aruande põhjal otsustab palve kaubandus-tööstusminister.

Ametniku kohalesaatmisega ühenduses olevate kulude tasumiseks tarviliku summa maksab paluja mäeosakonnale ette.

Uurimisluba ei anta neile, kellel käesoleva seaduse § 12. järgi keelatud osa võtta mäetööstuse ettevõtetest Eesti vabariigis.

§ 18. Uurimine on keelatud avalikkudel platsidel ja teedel, samuti surnuaedades.

Mäeosakonnal on õigus üldistes huvides keelata uurimist ka muudel maa-aladel.

Viljapuuadades, õuedes ja hoonete all ning nende ümbruses 60 meetri kaugusel on uurimine lubatud ainult maavaldaja nõusolekul.

§ 19. Kui seaduslikke takistusi ei leidu, annab kaubandus-tööstusminister palujale uurimiseks loa, kus on tähendatud:

- 1) aine, mille uurimiseks luba antakse;
- 2) uurimiseks määratud maa-ala suurus ja asukoht, mis märgitakse uurimisloa külge kinnitatud ja paluja kulul kolmes eksemplaris kaubandus-tööstusministri poolt määratud masstaabis valmistatud kaardil;
- 3) uurimisloa kestus;
- 4) teised õigused ja kohustused, mis loa saaja omandab.

Uurimisloa andmise kuulutab välja mäeosakond loaaja kulul „Riigi Teatajas“.

§ 20. Vabariigi Valitsus paneb maksma kaubandus-tööstusministri ettepanekul ülemäärad uurimiseks antavate maa-alade suuruse kohta iga mineraalvara liigi kohta eraldi. Uuritav maa-ala peab ümbritsetud olema võimalikult õigete, meridiaanide ja paralleelide sihis käivate joontega; erandeid võib teha mäeosakonna nõusolekul, kuid uuritava maa-ala pikkus ei tohi lausest enam kui kolm korda suurem olla.

§ 21. Uurimisloa kestuse, mis ei või ulatuda üle 18 kuu, määrab kaubandus-tööstusminister erinimekirjaga, mis kokku seatakse arvesse võttes uuritavat ainet, maatüki suurust ja loa väljaandmise aastaega. Kui loaaja eriti mõjuvail põhjusil valmis ei saa uurimistöödega tähtjaks, võib kaubandus-tööstusminister uurimiste aega pikendada enne algloa lõputähtaega esitatud palve põhjal, kuid mitte rohkem kui algloa poole aja võrra; pikendusloa eest võetakse pool täie loa maksu.

§ 22. Loasaajal on:

- 1) ainuõigus loas tähendatud aine uurimisi toimetada maa-alal, mille peale uurimisluba antud, selle maa vabakssaamiseni (§ 26) ja
- 2) eesõigus kontsessiooni saada läbiuuritud maa-alal uuritava aine kasutamiseks.

Kaubandus-tööstusministril on õigus, uurimisloa väljaandmisel kontsessiooni tasu tingimusi (§ 37) ette määra, kindlustada uurimisloa saajale läbiuuritud maa-alal ainuõigus uuritava aine saavutamiseks ja neil tingimustel kontsessiooni anda.

§ 23. Uurimisloa saajal on õigus loas tähendatud pinnal maha raiuda uurimist takistavaid puid, maasse kaevata kraave, kaevusid ja käike, puurida puurauke ja ette võtta muid töid, mis uuritava aine olemasolu ja tagavarade hulka selgitada aitavad. Maapinna rikkumise eest ja maapinnal kasvavate puude, vilja jne. hävitamise eest niisuguste tööde juures peab uurija tasu maksma pinnaomanikule või valdajale käesoleva seaduse § 64. — 68. korras.

§ 24. Uurimistööde andmed kaevude, kraavide ja käikude läbilõigete ning plaanide näol esitatakse ära kirjadena uurimisaja lõpul mäeosakonnale; samuti on uurimistööde tegemise ajal mäejärelvalvet teostavatel ametnikkudel vaba pääs kõigi nende tööde juurde.

§ 25. Uurimisloa eest maksab loaaja enne selle kättesaamist tasu, mille suuruse määrab igaks kolmeks aastaks kaubandus-tööstusminister kokkuleppel raha- ja põllutööstusministriga.

§ 26. Kui uurija ei esine enne loa lõputähtaega kirjaliku sooviga vastava kontsessiooni saamiseks ega täida § 24. nõuet, kaotab ta

oma õigused läbiuuritud maa-ala kohta ja viimane loetakse vabaks uute uurimislubade nõutajatele väljaandmiseks.

C. Kontsessioonide nõutamine ja andmine.

§ 27. Sooviavaldus mäetööstuse sisseseadmise loa (kontsessiooni) saamiseks esitatakse mäeosakonnale kirjalikult kahes eksemplaris.

§ 28. Eelmises (27) paragrahvis tähendatud sooviavaldus peab sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) sooviavaldaja nime ja elukoha;
- 2) maapõuevara nimetuse, mille kasutamiseks luba soovitakse, ja
- 3) maa-ala asukoha ja suuruse.

§ 29. Sooviavaldusele lisatakse juurde kaart kolmes eksemplaris, millel ära tähendatud maa-ala asukoht, selle piirid ja orienteerimiseks tarvilikud andmed. Kaardi masstaabi määrab kaubandus-tööstusminister.

Puudub sooviavaldajal võimalus kaardi esitamiseks, määrab mäeosakond selleks tähtaja kuni ühe kuuni. Määratud tähtajaks kaardi mitteesitamise korral loetakse sooviavaldus maksusetaks.

§ 30. Käesoleva seaduse §§ 27. — 29. korras esitatud sooviavaldused tulevad läbi vaatamisele üksikult § 22. p. 2. alusel eraisikute poolt läbiuuritud maa-alade suhtes või ka maa-alade suhtes, mis tähendatud § 15. p. 1., kui teatava maa-ala peale ainult üks kontsessiooni nõue on esitatud. On aga ühe maa-ala peale esitatud mitu nõuet, korraldab mäeosakond nõutajate vahel võistluse, mille tagajärjel antakse eesõigus kontsessiooni saamiseks sellele, kelle tingimused riigile kõige soodsamad.

§ 31. Kontsessiooninõutajaga kokkulepitud tingimustel, mille peajooned §§ 32. — 43. ära tähendatud, annab kaubandus-tööstusminister mäetööstuse sisseseadmiseks loa (kontsessiooni), sõlmides riigi nimel nõutajaga vastava lepingu. Igast sõlmitud lepingust teatatakse mäetöösturi-kontsessioonäri kulul „Riigi Teatajas“.

§ 32. Ühele mäetöösturile võib anda mäetööstuse sisseseadmiseks kontsessiooni kuni 2.000 ha pinnalatuseni. Üksikutel juhtumistel on Vabariigi Valitsusel õigus anda sellest ülemmäärast suuremaid kontsessioone, kui seda nõuavad mõjuvad põhjused.

§ 33. Kontsessiooni-leping mäetöösturiga sõlmitakse kas piiratud või piiramata ajaks; viimasel juhtumisel kuni kontsessioneeritud mineraalvara täieliku väljakaevamiseni kontsessiooni maa-alal.

§ 34. Lepingule lisatakse juurde plaan, mis kaubandus-tööstusministri poolt määratud ja „Riigi Teatajas“ kuulutatud masstaabis mäetöösturi poolt kolmes eksemplaris valmistatud

ja millel tähendatud mäetöösturile maapõuevarade kasutamiseks lubatud maa-ala pinna täielik iseloomustamine ja üksikute pinnaosade omanikud ja valdajad.

Ei ole võimalik valmistada sarnast plaani lepingu allkirjutamise ajaks, lisatakse lepingule juurde § 29. tähendatud kaart ja määratakse lepingus tähtaeg, milleks mäetööstur peab esitama plaani mäeosakonnale kinnitamiseks. Tähtaeg määratakse arvesse võttes aastaaga, maatuiki suurust ja eeluurimiste raskust, kuid ei tohi ulatuda üle aasta, arvates lepingu allkirjutamise päevast.

§ 35. Mäetööstur on kohustatud esitama hiljemalt 3 aasta jooksul, kuid igal tingimusel vähemalt kuu aega enne tööde algust, mäeosakonnale kinnitamiseks:

1) ehituste, kaevanduste ja muude mäetööde kavatsetavate asukohtade plaanid ühes tarvilikkude seletustega;

2) tööstusasutuste ja ehituste plaanid ja läbilõiked kaubandus-tööstusministri poolt väljaantavas instruksioonis määratud masstaabis.

Tööstuse laiendamise kavatsuse või enne-malt kinnitatud kavade muutmise tarviduse korral tulevad esitada kinnitamiseks uued kavad ja muutused samas korras.

§ 36. Lepingus määratakse aastane välja-kaevatavate või ümbertöötatavate saaduste alam-määr, mille kindlakstegemine oleneb lademetes suurusest, lepingu kestuse ajast ja kasutatava aine liigist.

§ 37. Lepingus tähendatakse ära, mille pealt, kuipalju ja missugustel tähtaegadel riik mäetöösturilt tasu saab riigi omanduse (maapõuevara) kasutamise õiguse eest. Niisugune tasumaks ei vabasta töösturit teistest avalikkudest maksudest, mis eratöösturid üldiselt maksuma peavad. Lepingus võib lubada maksuviivituse aega, kusjuures ettevõtja võlgneva maksusumma pealt kaks protsenti kuus viivitusraha maksab; on ka see lõpulik maksutäht-aeg mööda lastud, võtab mäeosakond võlgneva summa ühes viivitusrahaga tagatisest maha.

§ 38. Maksukohustuste täitmise kindlustuseks riigi vastu võetakse mäetöösturilt kaubandus-tööstusministeeriumi poolt määratud kontsessioonipinnale võrdne tagatis. Kui mäetööstur tarvilikud tööd sisse seadnud ja aastase toodangu alammäära saavutanud, võidakse temale tagatis tagasi anda.

§ 39. Ühe lepingu põhjal antakse mäetöösturile ainult ühe maapõuevara liigi peale kasutamise luba. Leidub aga temale niisuguse lepingu põhjal antud maatükil ka teisi maapõuevarasid, võib kaubandus-tööstusminister nende kasutamise kellele tahes lubada erilepingute põhjal; kuid sel korral, kui esimene

loasaaja ka nende uute maapõuevarade kasutamiseks soovi avaldab ja tema poolt ette pandavad tingimused lepingu tegemiseks nende kasutamise otstarbel teiste kasutadasoovijate omadega ühesugused, on esimese loa saajal eesõigus luba saada ka nende maapõuevarade kasutamiseks.

Pärastisele kontsessioonäärile tehakse tingimuseks, et ta tööd ei halvendaks ega takistaks algkontsessionääri töid.

Mäetööstur võib temale mäetööstuseks lubatud maa-ala piirides oma ettevõtte tarvis tasuta kasutada neid mineraale, mis nimetatud ei ole käesoleva seaduse § 1., mida ta aga tehniliselt sunnitud on välja kaevama ühes temale kasutamiseks lubatud ainega.

§ 40. Juhtumistel, kui § 39. alusel ühel ja samal maa-alal mitmesuguste maapõuevarade saavutamise õigus antud mitmele mäetöösturile, on igalühel neist õigus välja võtta oma maapõuevara liigi saavutamisel ka teistele mäetöösturitele kuuluvaid maapõuevarasid, kui neid mäeosakonna otsuse järgi võimatu lahutada.

Sarnased teisele mäetöösturile kuuluvad maapõuevarad tulevad viimasele nõudmise korral välja anda nende saavutamise kulude äratasumisel.

§ 41. Pärast kontsessiooni tähtaja lõppu või kontsessiooniks antud mineraalvara lademetete lõpulikku väljakaevamist peab mäetööstur kuue kuu jooksul kindla kaitsega varustama kõik schachtid ja muud mäetöö õõnsused, mis ümberkaudsusele hädaohtu sisaldavad. Sama aja jooksul on temal õigus kõike oma varandust: hooneid, sisseseadeid ja muud vallas- ja kinnisvara kontsessiooni-platsilt kõrvaldada. Kõik pärast nimetatud 6 kuu möödumist kontsessiooni-platsile jäänud varandus, mille kõrvaldamist riigivalitsus ei nõua, läheb tasuta riigile üle.

Kavatsetava tööde lõpetamise üle peab mäetööstur teatama mäeosakonnale üks aasta enne lõpetamistööde algust.

§ 42. Lepingusse võib üles võtta tingimuse, et riik välja osta võib ettevõtte enne lepingu lõputähtaega tasu eest, mille kindlaksmääramise viis lepingus tuleb tähendada.

§ 43. Lepingute järgi omandatud õigusi ja kohustusi võib mäetööstur üle anda teistele isikutele, ühisustele või asutustele kas osaliselt või tervelt ainult kaubandus-tööstusministri loaga.

§ 44. Maapõuevarade saavutamine on keelatud suvituse- ja ravitsuskohtades, avalikkudel platsidel ja teedel, samuti surnuaedades. Vabariigi Valitsusel on õigus üldistes huvides keelata saavutamist ka muil maa-aladel.

D. Piiride määramine.

§ 45. Mäetöösturil on õigus nõuda temale lepingu järgi kasutadaantud maa-ala ametlikku mõõtmist ja piirimärkidega tähendamist.

Sedasama võivad nõuda ka naabruses olevad mäetöösturid.

Mõõtmist ja piirimärkide ülesseadmist toimetab riiklik markscheider soovija kulul.

§ 46. Mõõtmise ja piirimärkide asetamise juurde kutsutakse peale sooviavalda ja naabruses asuvate maa-alade kontsessionääride ka isikud, kelle valduses olevale maapinnale piirimärgid asetada tulevad.

Maavaldajale sünnitatud kahju on kohustatud tasuma mäetööstur, kelle soovil ette võetud piirimärkide asetamine.

E. Kontsessioonide tühistamine.

§ 47. Kaubandus-tööstusministril on õigus nõuda kohtuteel kontsessiooni-lepingu tühistamist, kui mäetööstur:

1) ei esita määratud tähtajaks § 34. nõutud plaani või § 39. ettenähtud töökava;

2) ei täida lepingu tingimusi aastase välja-kaevatavate saaduste alammäära kohta (§ 36);

3) ei suurenda § 37. ettenähtud mahaarvamiste korral tagatissummat (§ 38) ettenähtud määran ühe kuu jooksul, arvates mäeosakonna nõudmise kättesaamise päevast;

4) ilma kaubandus-tööstusministri loata (§ 43) üle annab mäetööstuse ettevõtte mõnele teisele.

§ 48. Pärast asja lõpulikku otsustamist kuulutatakse kontsessiooni tühistamisest „Riigi Teatajas“; kui töösturi poolt sisse makstud § 53. põhjal tagatis, teatatakse maavaldajatele kirjalikult, et nad võivad esitada oma nõudmised mäeosakonnale kuue kuu jooksul arvates teate kättesaamise päevast. Ei ilmu tähendatud aja jooksul nõudjaid, makstakse välja mäetöösturile tema poolt § 53. korras sissemakstud tagatis. Kui maavaldaja ja mäetöösturi vahel kahjutasu maksmise asjus kokkulepet ei saada, otsustab vaidluse nende vahel kohus harilikus korras. Kuni lõpuliku otsustamiseni peetakse tagatisest kinni vaidluseallos olev summa, kuna ülejääv osa mäetöösturile välja makstakse.

§ 49. Maksukohustuste täitmise kindlustuseks riigi vastu sissemakstud tagatisest (§ 38) peetakse kinni kõik riigi nõudmised ja kahjud, kui riik neid kandnud mäetöösturi tegevuse läbi.

§ 50. Kui kontsessiooni-leping lõpeb enne kontsessioneeritud mineraali täielikku väljakaevamist, siis on mäetöösturil õigus ära vedada või müüa kuue kuu jooksul kontsessiooni piiridest ehitused ühes nende tehniliste ja majapidamise sisseseadetega, kaevanduse masi-

nad, tööriistad ja muu vallasvara; kuid selle juures peab ta terveks jätma ja üle andma riigi omanduseks kõik schachtide redelid, toetused (rakked) jne. ja maa-alused raudteed, samuti ka schachtide avaushooned.

Ei jätku aga eelmises (49) paragrahvis nimetatud nõudmiste ja kahjude katteks töösturi poolt esitatud tagatist, võib kaubandus-tööstusminister töösturi varanduse tarviliku osa välja-vedu ja müüki keelata, misjuures riigil on pandiõigus keelu alla pandud varanduse suhtes.

Kõik mäetöösturi varandus, mis pärast nimetatud kuuekuulise tähtaja möödumist platsile jäänud, läheb tasuta riigi omanduseks, kusjuures riik ei võta enese peale töösturi võlgu, kohustusi ega vastutust lepingute järgi.

Peatükk IV.

Õiguslikud vahekorrad mäetöösturite ja maaomanikkude vahel.

A. Maapinna loovutamine.

§ 51. Kui mäetööstuse ettevõtetele tarvilik on maa-ala ja nimelt kaevanduste asutamiseks, prüghunnikuteks ja ladudeks, teedeks, raudteedeks, kaanaliteks, masinate ülesseadmiseks, vee-äralaskmiseks, torustikkude ehitamiseks, tiikideks, abihooneteks, pealmaa hoonete ja sisseseadete ehitamiseks ja muudeks tööstusotstarveteks, peab maavaldaja, olgu see omanik või kasutusõigustlane, maa-ala mäetöösturile loovutama.

§ 52. Maa-ala loovutamist mäetöösturile võivad takistada ainult kaaluvad üldhuvid.

Maavaldajat ei või sundida loovutama elumajade, majapidamise või vabrikuhoonete all olevaid ja hoonete juurde kuuluvaid ja õuemaids.

§ 53. Mäetööstur on kohustatud ette maksta maavaldajale iga-aastase täieliku kahjutasu loovutatud maa-ala kasutamise eest ja maa-ala pärast tarvitamisaja lõppu tagasi andma. Kui maa-ala tarvitusel selle väärtus väheneb, peab mäetööstur maa-ala tagasiandmisel maksta kahjutasu vähenenud väärtuse suuruses. Selle kohustuse täitmise kindlustuseks võib maavaldaja nõuda juba maa-ala mäetöösturile loovutamisel viimaselt vastava tagatissumma sissemaksmist mäeosakonna deposiiti. Soovikorral on maavaldajal maa-ala väärtuse vähenemisel õigus rahalise kahjutasu asemel nõuda, et mäetööstur krundi omandaks.

§ 54. Kui juba ette kindel või hiljem selgub, et maa-ala kasutamine kestab üle kolme aasta, võib maaomanik nõuda, et mäetööstur krundi omandaks.

§ 55. Kui krunt osalise loovutamise läbi nii tükeldatakse, et ka ülejäänud osad enam otstarbekohaselt kasutada ei saa, peab mäe-

tööstur maavaldaja nõudmisel ka loovutamata osade eest iga aasta kahjutasu maksta (§ 53).

Samal alusel võib niisuguse maa-ala omanik nõuda, et mäetööstur terve krundi omandaks.

§ 56. Maa-ala sunduslikul loovutamisel või omandamisel mäetöösturile ei võeta kahjutasu maksmisel arvesse väärtuse juurdekasvu, mis mäetööstuse ettevõttest tingitud.

§ 57. Mäetööstuse alla ostuteel ülevõetud kruntide ja nende osade kohta on endisel omanikul või tema pärijail ostu-eesõigus sel korral, kui maa-ala enam tarvilik ei ole mäetööstuse otstarbeks.

§ 58. Kui pooled §§ 51. — 55. ettenähtud juhtumistel ei jõua kokkuleppele, otsustab mäeosakond küsimuse, kas ja kui suur maa-ala tuleb loovutada või mäetöösturi poolt ära osta. Tasutingimused loovutatava või ostetava maa eest määrab komisjon, mille esimeheks mäeosakonna esitaja ja liikmeteks: põllutööstusteeriumi esitaja, vastava maavalitsuse esitaja, kohalik maksuinspektor ja kohalik vallavanem, viimase asemel linna või alevi piirides nende omavalitsuste esitaja.

Komisjon on otsusvõimeline kui esimees ja 2 liiget koos. Kui mõnes küsimuses hääled pooleks langevad, otsustab selle küsimuse kaubandus-tööstusminister.

§ 59. Enne otsuse tegemist kuulatakse ära mõlema poolte arvamus ja vaadatakse järele olud kohapeal mäeosakonna kui ka kohaliku maavalitsuse esitaja poolt. Samad esitajad selgitavad tõeliku kahjutasu suuruse maa-ala ajutise tarvitamise või tema omandamise korral ja määravad kindlaks § 53. nimetatud tagatise summa juhtumisel, kui pooled kokku ei lepi. Tähtendatud toimingute juurde kutsutakse asjatundjad.

Kummalgi poolel on õigus määrata omalt poolt asjatundja. Kui pooled seda teinud ei ole mäeosakonna ja maavalitsuse esitajate poolt ülesseatud tähtjani, nimetavad viimased asjatundjaid.

Igal juhtumisel võivad esitajad omalt poolt juurde kutsuda kolmanda asjatundja.

§ 60. Sunduslikul teel maa-ala loovutamise või omandamise otsuses tuleb täpselt tähtendada maa-ala, samuti maavaldajale maksetav kahjutasu, tarbekorral ka tagatissumma suurus ja muud loovutamise või omandamise tingimused.

§ 61. Käesoleva seaduse § 58. ettenähtud mäeosakonna otsuse peale võivad pooled edasi kaevata üldisel alusel (§ 89) kaubandus-tööstusministrile.

§ 62. Asjaosalised, kes § 58. ettenähtud komisjoni otsusega rahul ei ole, võivad esineda kuue kuu jooksul harilikus kohtu korras nõud-

misega otsuse muutmiseks. Asja kohtu kätte andmine ei või takistada maa-ala valdamisele võtmist mäetöösturi poolt tingimusel, kui määratud kahjutasu välja on makstud või kohtulikult deponeeritud.

§ 63. Käesoleva seaduse §§ 58. — 60. nimetatud toimingutest tekkivad kulud kannab mäetööstur, kelle huvides võõrandamine sünnib, edasikaebuse läbivaatamisest tekkivad kulud aga — kaotaja pool.

B. Kahjude tasumise kord ja riigimaade ülemise tingimused.

§ 64. Mäetööstur on kohustatud maapinna rikkumise ja kõigi teiste kahjude eest, mis maa-alal või tema juurde kuuluvatele varandustele maa-aluste või lahtiste mäetööde läbi juhtuvad, kahjusaajale täielikku kahjutasu maksuma vaatamata, kas mäetöid on tehtud otsekohe kahjusaanud maa-alal või selle naabruses ja kas mäetööstur kahjusaamises süüdi oli ning kas kahju ette näha võis või mitte.

§ 65. Kui kahju kahe või enam mäetööstuse ettevõtte läbi sündinud, on nende ettevõtete valdajad kohustatud kaasvõlglastena kahjutasu maksuma. Kahju eest vastutavad kahjutegijate ettevõtete valdajad ühevõrra; kuid neil ei ole keelatud üksteise vastu teistsugust kahjutasu proportsiooni nõuda ja tõesdada.

See kord on ka siis maksev, kui käesoleva seaduse jõusseastumisel kahju juba sündinud oli, kuid kahjutasu nõudmist veel polnud esitatud.

§ 66. Kui maavaldaja soovib ette võtta ehitusi mäetööstuse otstarbeks lubatud maa-alal, peab ta sellest teatama mäetöösturile. Viimasel on õigus teadustada ühe kuu jooksul, arvates teate kättesaamise päevast, et tema tähendatud maa-ala mäetööstuse tarvidusteks vajab, mille tõenduseks mäetööstuse inspektori tunnistus tarvilik. Niisugusel korral peab mäetööstur maavaldaja nõudmisel selle maa-ala omandama või rentima. Kui maavaldaja ette võtab ehitusi mäetöösturile teatamata, kaotab ta tasunõude õiguse, kui ehitused hiljem mäetööde arenemisel lõhutakse või rikutakse.

§ 67. Mäetööstur ei ole kohustatud kandma kahjusid, mis mäetööstuse läbi sünnivad ehitustele, mis ette võeti ajal, kus nendele mäetööde poolt ähvardav hädaoht maavaldajale ilmne oli.

§ 68. Käesoleva seaduse §§ 64. ja 65. ettenähtud kahjutasu nõudmised loetakse iganeuks, kui nad ei ole kohtule esitatud ühe aasta jooksul, arvates kahjusünnitaja teadasaamise päevast.

§ 69. Riigi maa-alad, mis ettevõtjale mäetööde, ehituste või muuks töödega ühenduses olevateks otstarveteks § 35. nimetatud kinnituse korras lubatakse, antakse üle mäetöösturile ja jäävad mäeosakonna valitseda kuni need mäetööstusele tarvilikud. Üleandmine sünnib põllutöoministeeriumi poolt, kohe pärast sellekohase kinnitatud plaani kättesaamist kaubandus-tööstusministeeriumilt.

§ 70. Riigimaadel maksab mäetööstur igalt tarvitamisele võetud hektaarilt maksu, mis võrdub kolme viimase aasta sissetulekule hektaarilt enne mäetööstuse alla võtmist. Kui mäetöösturile tarvitada antakse varem välja-renditud maapind maksab ta renti võrrendlikult temale tarvitada antud osale, kuna rentniku rendisummat vastavalt vähendatakse. Mäetöösturi rendimaksuosa suurus määratakse kokkuleppel rentnikuga. Kokkuleppe mitteaavutamisel otsustab asja, arvesse võttes rendiobjekti tulutoovust, kohalik riigimaade-ülem, viimase otsus võib tulla muutmisele kohtuliku nõudmise korras, kusjuures kohtulik kaebus peab esitama 6 kuu jooksul pärast riigimaade-ülemale otsuse teadaandmist.

Ettevõtja maksab oma rendimaksuosa poolaasta viisi ette: 2. jaanuariks ja 1. juuliks. Jääb maks tähtjaks tasumata, nõutakse see sisse vastuvaidlemata nõuete korras.

C. Mäetööstuse vahetõrde avalikkude teede ja muude ühendusvahenditega.

§ 71. Mäetöösturil ei ole õigust takistusi teha üldiseks tarvitamiseks määratud maanteed, raudteede ja muude ühendusvahendite, samuti elektri-, telegrahvi- ja telefoniliinide ehitamiseks üle temale lepingu järgi kasutamiseks antud maa-ala. Mäetöid on ta kohustatud korraldama nii, et need hädaohtlikuks ei saaks eelpoolnimetatud sisseseadetele.

Sihiajamisel tuleb ära kuulata mäetöösturi arvamine selle üle, kuidas korraldada ühendust võimalikult väiksema kahjuga.

Peatükk V.

Mäetööde tegemise kord.

§ 72. Kavatssetavate tööde algamisest, tööde seismajätmisest, jätkamisest, samuti igast õnnetusjuhtumisest mäekaevandustes, tehastes ja üldse kõigis mäetööstusega ühenduses olevates tööstusasutustes on mäetööstur kohustatud teatama õigel ajal mäetööstuse inspektorile.

§ 73. Mäetööstur on kohustatud:

1) kõik tööstuse hooned, kaevandused ja muud sisseseaded ehitama ja korras pidama ning töid juhutama nõnda, et need hädaohtlikud ei oleks tööliste elule ega tervisele;

2) tagavaras hoidma abiandmiseks õnnetusjuhtumistel kõik tarvilikud sisseseeded, vahendid ja materjalid.

Lähemad määrused ettevaatuse-vahendite kohta annab kaubandus-tööstusminister kokkuleppel töö-hoolekandeministriga.

§ 74. Mäetööstur on kohustatud kaevandustöid sisse seadma ja juhtima nõnda, et need ei raskenda sellesama või naabruses leiduva kasutatava aine lademetete edaspidist kasutamist.

§ 75. Mäetööstur on kohustatud tegema kaevandustöid tööplaani järgi, mille kinnitab mäetööstuse inspektor, kes selle järele valvab, et plaan vastaks seaduse nõuetele. Esitatud plaan loetakse kinnitatuks, kui kahe nädala jooksul, arvates plaani kättesaamise päevast, ei järgne protesti mäetööstuse inspektorilt. Leiab mäetööstuse inspektor tarvilikuks ette võtta muudatusi esitatud plaanis, peab ta sellest teatama sama tähtaja jooksul mäetöösturile. Ei jõuta mäetöösturi ja mäetööstuse inspektori vahel kokkuleppele, otsustab küsimuse lõpuliikl maeosakond. Muudatused kinnitatakse plaanis sünnivad samas korras. On mäetööstur ettenägemata põhjustel sunnitud kõrvale kalduma kinnitatud plaanist, peab ta sellest teatama kolme päeva jooksul mäetööstuse inspektorile.

§ 76. Mäetööde eest vastutavate isikute määramisest ja vahetamisest on mäetööstur kohustatud kirjalikult teatama mäetööstuse inspektorile.

§ 77. Mäetööstur on kohustatud takistamata laskma tööde juurde ametnikke, kelle ülesandeks on tööde üle valvamine, neile tööde ülevaatamisel abiks olema ja nende seaduslikud nõudmised täitma. Sõidab järeelvalve ametnik mäetöösturi nõudel kohale, tasub viimane ametniku sõidu- ja päevarahad riiklikude normide järgi.

§ 78. Mäetööde eest vastutavatel isikutel peavad olema tarvilikud teadmised nende tööde tehnikas, samuti nende tööde kohta käivate seaduste ja sundmääruste tundmises, ja nad peavad olema Eesti vabariigi kodanikud. Ei vasta mäetöösturi poolt valitud vastutav isik neile nõuetele, on maeosakonnal õigus nõuda, et seesugune isik eemaldataks ja asemele seataks kohane isik maeosakonna poolt määratud tähtaja jooksul.

Vabariigi Valitsus määrab lähemalt, misugune hariduskraad annab õiguse enda peale võtta vastutuse mäetööde eest, samuti määrab Vabariigi Valitsus selle hariduskraadi omandamise viisi.

Kaubandus-tööstusministril on õigus erandeid teha käesolevas paragrahvis nimetatud Eesti vabariigi kodakondsuse nõudest kas kontsessiooni-lepingus või iga vastutava isiku kohta eraldi.

§ 79. Mäetööstur on kohustatud pidama vastavalt maapealsete ja maa-aluste kaevandustööde käigule alati täiendatava õige plaani ja juhtima maa-aluseid kaevandustöid nõnda, et need hädaohtlikuks ei saaks maapinnal olevatele hoonetele või muule varandusele, kui ka raudteedele ja teistele sõiduteedele ning üldiskasulikkudele veekogudele ja veeallikatele.

§ 80. Kui mõnes mäekaevanduses tööd eriti hädaohtlikud suure veehulga, gaaside kogumise või muude põhjuste tagajärjel, võib maeosakond niisuguse kaevanduse hädaohtlikuks tunnustada ning nõuda, et seal tööde eest vastutavaks isikuks oleks mäeinsener.

§ 81. Lõhkeainete hoidmine ja tarvitamine mäetööstuses sünnib maeosakonna loal ja valve all. Sellekohased sundmäärused annab kaubandus-tööstusminister kokkuleppel sise-, sõja- ja töö-hoolekandeministriga. Sundmäärused avaldatakse „Riigi Teatajas“.

§ 82. Mäetööstur on kohustatud maeosakonna poolt pitsiriga varustatud nõorraamatud nõutama, korralikult pidama ja tööstuse järele valvatele ametnikkudele ette näitama. Nõorraamatute vormi ja nende pidamismäärused kinnitab kaubandus-tööstusminister.

§ 83. Mäetööstur on kohustatud esitama maeosakonnale selleks määratud tähtaegadel kaubandus-tööstusministri poolt kinnitatud vormi järgi nõutavad statistilised andmed.

§ 84. Töökaitse järeelvalve suhtes alluvad mäetööstuslikud ettevõtted üldises korras tööhoolekandeministeeriumile.

Peatükk VI.

Trahvimiskord.

§ 85. Kui mäetööstur:

1) teeb kaevandustöid ilma kinnitatud plaanita või ei teata kinnitatud plaanist kõrvalekaldumisest (§ 75);

2) takistab tööde järeelvalve ametnikel tööde juurde pääsemist ja nende ülevaatamist (§ 77);

3) ei nimeta seaduse nõuetele vastavaid tööde eest vastutavaid isikuid (§ 78); või

4) ei anna hädaohtlikuks tunnustatud kaevanduse juhatust mäeinseneri kätte (§ 80)

siis pannakse maeosakonna korraldusel tööd kaevanduses seisma kuni nimetatud nõuete täitmiseni.

§ 86. Samuti pannakse tööd seisma, kui mäetööstuse inspektor leiab, et kaevanduses või mõnes muus mäetööstuse asutuses tööliste elu või tervist ilmne hädaoht ähvardab, või karta on, et hävineda võiksid varandused, mis riigile tähtsad.

§ 87. Kui mäetööstur ei täida mäetööde järeelvalve ametnikkude seaduslikke nõudmisi selleks määratud tähtjaks, teeb järeelvalve amet-

nik selle üle kriminaal-kohtupidamise seaduse § 1131. ja järgmiste korras protokoll, mille mäetööstuse inspektor või mäeosakond üle annab vastavaile kohtuvõimudele süüdlase karistamiseks.

§ 88. Kui mäetööstur seaduse rikkumise eest trahvitud, aga sellest hoolimata tõrgub seda riket kõrvaldamast, laseb mäeosakond, kui seaduse rikkumine mõne tarviliku töö läbi kõrvaldatav, niisuguse töö ettevõtja kulul ära teha, milleks viimaselt raha vastuvaidlemata korras sisse nõutakse. Ei saa aga sarnasel teel seaduse rikkumist kõrvaldada, on kaubandus-tööstusministril õigus mäeosakonna ettepanekul ettevõtte seniks sulguda, kuni seaduse täitmine kindlustatakse.

§ 89. Mäetööstuse inspektori otsuste ja nõudmistele, samuti riikliku markscheideri, kontrolöride ja ülevaatajate nõudmistele peale võib mäetööstur esitada kaebuse mäeosakonnale ühe kuu jooksul, otsuse või nõudmise teadaandmisest arvates. Sama tähtaja jooksul võib mäeosakonna otsuste peale kaevata kaubandus-tööstusministrile, välja arvatud juhtumised, kus käesoleva mäeseaduse põhjal mäeosakonna otsus lõpulik. Kaubandus-tööstusministri otsuste peale võib kaevata üldalustel ühe kuu jooksul Riigikohtusse.

Peatükk VII.

Lõppmäärused.

§ 90. Käesolev seadus hakkab maksma 1. aprillil 1927. a. Tema jõusseastumisega kaotab maksvuse Vene mäeseadus (Sead. Kogu VII köide 1912. a. väljaanne).

Algkirjale alla kirjutatud

Riigikogu abiesimees R. Penno.

Sekretär M. Juhkam.

Nr. 18. Riigikogupoolt 24. märtsil 1927. a. vastuvõetud

Riigiteenijate ja -töölise ühekordse palgalisa seadus.

§ 1. Kõigile riigiteenijatele, õpetajatele ja koolinõunikudele, kes riigikassast palka saavad ja kes teenistusse võetud vähemalt 1. jaanuarist 1927. a., makstakse ühekordset palgalisa poole kuupalga suuruses.

§ 2. Kõigile riigiasutuste ja -ettevõtete töölisele, kes on väljamaksupäeval teenistustikus vahekorras ja kes 1926./27. eelarveaasta kestel kuni väljamaksupäevani olnud vähemalt 6 kuud riigiasutuste või -ettevõtete teenistuses, makstakse ühekordse palgalisana: 1.000 marka neile, kes ei ole õigustatud saada

perekonna-abiraha, ja 1.250 marka neile, kes on õigustatud saada perekonna-abiraha.

§ 3. Paragrahv 1. ja 2. tähendatud palgalisad makstakse välja Vabariigi Valitsuse poolt kindlaksmääratud tähtajal.

§ 4. Paragrahv 1. ja 2. tähendatud palgalisa kulud kaetakse vastavatest tasude krediitide ülejääkidest või 1926./27. a. lisaeelarve nr. 3. korras selleks määratud krediitidest.

§ 5. Käesoleva seaduse alla ei kuulu välisesindused kui ka väljamaale õppustele komandeeritud, kelle palk on normeeritud selle riigi, kus õppustel viibitakse, normide kohaselt. Samuti ei kuulu selle seaduse alla oma põhikirja alusel töötavad ja põllumajanduslikud riigi-ettevõtted.

§ 6. Käesolev seadus hakkab maksma tema vastuvõtmisega.

Algkirjale alla kirjutatud

Riigikogu esimees K. Einbund.

Abisekretär J. Piiskar.

II.

Vabariigi Valitsuse poolt 18. märtsil 1927 a. vastu võetud

Tapaloomade hindade keskmised määrad ja nende järele võetav riigi %-maks 1927/1928 eelarve-aasta kohta.

Tapaloomade pealt võetava riigi %-maksu seaduse § 2 põhjal („R. T.“ nr. 65/66 — 1920 a.) kinnitatakse tapaloomade hindade keskmised määrad ja nende järele võetav riigi %-maks 1927/1928 eelarve-aasta kohta järgmiselt:

	mk.
Veised, kelle eluskaal üle 40 pd.	13.500.—
Pullid, „ „ „ 20 „	5.500.—
Lehmad, „ „ „ 20 „	4.500.—
Veised, „ „ „ alla 20 „	2.750.—
Vasikad	1.800.—
Lambad, kitsed	1.000.—
Sead, lihakaal kuni 1 pd.	1.000.—
„ „ 1 — 4 „	3.500.—
„ „ 4 — 6 „	5.500.—
„ „ 6 — 8 „	8.000.—
„ „ 8 — 10 „	11.000.—
„ „ 10 — 12 „	13.000.—
„ „ üle 12 pd.	16.000.—
Hobused	3.000.—
Seasink	750.—
Lambasink	250.—
Sulatamata loomarasva puud .	800.—
Vorsti puud	1.600.—

Selle järele võetakse riigi %-maksu tapaloomade pealt 1927/1928 a. järgmiselt:

	mk.
Veised, eluskaal üle 40 pd.	270.—
Pullid, „ „ 20 „	110.—
Lehmad, „ „ 20 „	90.—
Veised, „ „ alla 20 „	55.—
Vasikad	18.—
Lambad, kitsed	10.—
Sead, lihakaal kuni 1 pd.	20.—
„ „ 1 — 4 „	70.—
„ „ 4 — 6 „	110.—
„ „ 6 — 8 „	160.—
„ „ 8 — 10 „	220.—
„ „ 10 — 12 „	260.—
„ „ üle 12 pd.	320.—
Hobuste pealt	60.—
Hobuste veerandi (liha) pealt	15.—
Veise liha veerandi pealt üle 5 pd. kaal	70.—
Veise liha veerandi pealt üle 2½ pd. kaal	25.—
Veise liha veerandi pealt alla 2½ pd. kaal	15.—
Seasingi pealt	15.—
Lambasingi pealt	5.—
Sulatamata loomarasva puuda pealt	16.—
Vorsti puuda pealt	32.—

See määrus hakkab maksma 1. aprillist 1927 a., mis ajast kaotavad maksvuse Vabariigi Valitsuse määrused 18. detsembrist 1925 a. („R. T.“ nr. 199/200 — 1925 a.) ja 17. novembrist 1926 a. („R. T.“ nr. 85 — 1926 a.).

Riigivanem J. Teemant.

Põllutöoministri k. t. O. Tief.

Riigisekretär K. Terras.

Riigikontrollnõukogu poolt 14. märtsil 1927 a. vastu võetud

Eelkontrolli teostamise määrus.

(Antud ajutise riigikontrolli seaduse § 19 põhjal, „R. T.“ nr. 71 — 1919 a.)

§ 1. Riigikontrolli ajutise seaduse („R. T.“ nr. 9 — 1919 a.) § 3 teostamiseks käivad riigikontrolli eelkontrolli alla, kui seadus sellest erandit ei tee:

1) tagasimaksud riigi sissetulekute arvelt ja vastavatest krediitidest, kui tagasimaksu summa on üle 50.000 mk., välja arvatud järgmised juhused summa suuruse peale vaatamata:

a) tagasimaksud kohtu, otsekoheste maksude ja tulumaksu peakomitee otsuste põhjal,

b) otsekoheste maksude peavalitsuse poolt määratud 1920 ja eelmiste aastate maksu- ja trahvisummade tagasimaksud,

d) omavalitsuste heaks vastavates maksuseadustes ette nähtud maksuosade riigituludest väljamaksused ja ülekanndmised,

2) alljärgnevate lepingute ja tehingute kui ka lepingute muutmise kavad, kui tehingu rahaline väärtus on üle 200.000 marga: igat liiki varade tasulise omandamise (ostmise jne.), nende kasutamisele võtmise, ruumide üürimise, riigivarade müümise ja kasutamisele andmise, tööde väljaandmise lepingute kavad, või, kui tehingut toimetatakse enam-, vähem- või võistluspakkumiste kaudu, väljapakkumiste tingimuste (riigi hangete seaduse § 93, S. k. X k. I j.) kavad.

Ärakiirjad lepinguist alla 200.000 marga saadetakse riigikontrollile teadmiseks peale nende sõlmimist.

Tehingu rahaliseks väärtuseks loetakse summa, mille ulatuses tehing alluks tempelmaksustamisele.

Märkus. Metsamüükide teostamisel enam- või võistluspakkumise teel kuulub eelkontrolli alla ainult üldine enam- või võistluspakkumiste kava ja neis tehtavad muudatused.

§ 2. Kontrolli teostamiseks riigikontrolli poolt on kõik riigiasutused kohustatud riigikontrollile teatama järgmistest toimingutest, kui nende objekti rahaline väärtus on üle 100.000 marga:

1) kõigist väljapakkumistest tööde väljaandmise, varade ostmise, müümise ja kasutamisele andmise kohta,

2) varade ja tööde vastuvõtmisest, hindamisest, proovimisest ja varade kõlbmatuks tunnistamisest ning hävitamisest,

3) uutega asetamisele, kapitaal ümberehitamisele või ümbertegemisele määratavate vanade ehituste, majade, masinate, mehhanismide jne. järelevaatusest.

Metsamüükidest enam- või võistluspakkumise teel, samuti ka metsamaterjalide üleandmistest ostjaile teatavad asutused riigikontrollile siis, kui tähendatud toimingute väärtus ulatab üle 500.000 marga.

Peale selle tuleb riigikontrollile viivitamata teatada kõigist kuritarvitustest ning majanduslikkude raamatute või dokumentide hävinemisest summa peale vaatamata, õnnetustest neil juhustel, kui seeläbi tekkinud arvatav riigi kahju ulatab üle 50.000 marga.

Riigikontrollile saadetas teates peab olema ära tähendatud toimingu sisu, koht, aeg ja

toimingu objekti teadaolev või arvatav rahaline väärtus.

§ 3. Riigikontrolli esitaja ilmutata jäämine § 2 tähendatud toimingutele ei takista asutusi toimingu teostamises. Niisugusel juhul asutuse poolt toimingu kohta kokkuseatud aktis või protokollis peab olema ära tähendatud riigikontrollile saadetud teate nr. ning kuupäev, ja aktist või protokollist tuleb otsekohe saata ära kiri riigikontrollile.

§ 4. Käesoleva määruse § 1 ette nähtud asjus on asutused kohustatud saatma riigikontrollile enne asja otsustamist või toimingu teostamist vastavad kavad ja materjalid, mis võimaldaksid riigikontrollil eelkontrollile alluva kavatsuse kohta seisukohta võtta, tingimusel, et riigikontrollil jääks võimalus nende läbi vaatamiseks 48 tunni jooksul.

Kui riigikontrolli vastus ei jõua asutuse kätte tähtajaks, milles on arvesse võetud kavatsuste riigikontrollis läbivaatamise ja kirjavahetuse saatmise aeg, võib asutus oma kavatsuse teostada, sellest teatades riigikontrollile.

Käesolevas paragrahvis määratud tähtaega tuleb riigiasutustel silmas pidada ka riigikontrollile § 2 ette nähtud teadete saatmisel.

Märkus. Erandid tähtaegades võib teha vastava keskasutuse juhataja (ministri) ja riigikontrolöri, erilistel juhtudel asutuse ja riigikontrolli vastava osakonna juhataja kokkuleppel.

§ 5. Riigikontrolli mittenõusoleku avaldus — protest — peab motiveeritud olema.

Riigikontroll võib oma asutuste ja esitajate kaudu §§ 1 ja 2 ette nähtud asjades protesti avaldada järgmisel alusel: 1) et kavatsus või toiming ei ole seaduspärane või ei vasta riigi eelarvele, 2) et kavatsus või toiming riigile ei ole majanduslikult kasulik või ei vasta riigi majanduslikkudele huvidele.

Esimesel juhul (punkt 1) esitatakse asi asutuse poolt, kelle kavatsuse või toimingu vastu on protest avaldatud, kui asutus oma kavatsust või toimingut tarvilikuks või õigeks peab, lahendamisele vastava ministri ja riigikontrolöri vahel. Kui asi sel teel ei saa otsustatud, esitatakse asi ministri poolt Vabariigi Valitsuse otsustamiseks.

Kui riigikontroll on oma esitajate või asutuste kaudu mittenõusoleku — protesti — avaldanud käesoleva paragrahvi p. 2 alusel kavatsuse või toimingu kohta, mille otsustamine või teostamine on peavalitsusele või vastavate õigustega asutusele alluva asutuse võimupiiris, — esitab alluv asutus asja ühes riigikontrolli protestiga peavalitsuse või viimase õigustega asutuse juhatajale otsustamiseks, kes oma otsuse, viimasest otsekohe

teatades riigikontrollile, võib teostamisele määrata; kui protest on avaldatud peavalitsuse või vastavate õigustega asutuse juhataja otsustamis-võimupiirides oleva kavatsuse või toimingu kohta, esitab viimane asja vastava ministri otsustamisele, kes oma otsuse, viimasest teatades riigikontrollile, võib teostamisele määrata; riigikontrolli poolt protesteeritud ministri otsustamis-võimupiirides olevad asjad esitatakse ministri poolt Vabariigi Valitsuse otsustamisele.

Märkus. Käesolevas paragrahvis ette nähtud korras lahendatakse riigikontrolli esitajate poolt ka riigiasutuste nõukogudes ja komisjonides, millest riigikontrolli esitaja osavõtmine on ette nähtud, protesteeritud otsused, kui seadus nende suhtes ei näe ette teist lahendamise korda.

§ 6. Riigikontrolli esitaja, teostades § 2 ette nähtud toimingutel kontrolli või osa võttes § 5 märkuses ette nähtud nõukogude ja komisjonide koosolekutest, võib omale kirjalikult reserveerida õiguse motiveeritud protesti avaldada 48 t. jooksul. Viimasel juhul esitatud protest tuleb ametiasutuse poolt vastava akti või protokollile juurde lisada.

§ 7. Maksukäskude eelkontroll, mis seni mõnes riigiasutuses maksuma pandud, jääb maksuma ka käesoleva määruse avaldamise järele. Riigikontrolli mittenõusoleku avaldused — protestid — maksukäskude kontroleerimisel lahendatakse käesoleva määruse § 5 ette nähtud korras.

§ 8. Käesolev määrus hakkab maksuma 1. aprillist 1927 a.

§ 9. Käesoleva määruse avaldamisega kaotab maksvuse kontrollnõukogu poolt 23. märtsil 1925 a. vastu võetud eelkontrolli teostamise määrus („R. T.“ nr. 51/52 — 1925 a.).

Riigikontrollnõukogu esimees,

riigikontrolör J. Zimmermann.

Asjadevalitseja Aks. Mei.

III.

Teadaanne.

Teatan, et olen ümber nimetanud riigimetsa metstkondade nimetused 1. aprillist s. a. järgmiselt:

1) Halliku metskond	—	Saare metskonnaks;
2) Jäneda	„	Aegviidu „
3) Kaavere	„	Kurista „
4) Koeru	„	Varangu „
5) Türi	„	Kolu „
6) Valgu	„	Velise „

28. märtsil 1927 a. Nr. 10802.

Põllutööministri k. t. O. Tief.

Muudatused Põltsamaa linnavolikogu koosseisus.

Majaomanikkude nimekirja järgi 17. jaanuaril 1927 a. surma läbi lahkunud Elmar Parikas, asemele kutsutud Jakob Aren; sama nimekirja järgi 3. veebruaril 1927 a. välja astunud Carl Schmidt, asemele kutsutud Jaak Sisask.

Põltsamaa linnapea M. Terras.

Linnasekretär R. Vassil.

Türi linnavolinikkude ja nende kandidaatide nimekiri.

Valitud 15. ja 16. jaanuaril 1927 a., volituste kehtvus kuni 1. jaanuarini 1930 a.

Nr. 1. Majanduserühma nimekiri.

Volinikud: Lagge Johannes, Tõnisson Avelinius.

Kandidaadid: Lembit Mõikel, Eck Ludwig, Jaski Jaan, Tarkmann Roman, Olli Rudolf, Gleser Andreas, Oja Richard, Kanger August, Tagobert Jaan, Kärner Karl, Tõnishof Mõikel, Meesak Rudolf.

Nr. 2. Eesti sotsialistliku tööliste partei nimekiri.

Volinikud: Pertmann Anton, Mitt Johannes, Laas August, Biiber Jaan, Riismann Jüri.

Kandidaadid: Vomm Paul, Tambik Johannes, Michelson Otto, Perillus Gustav, Tausen Anton, Hamberg Karl, Saarmann Gredchjen, Kukkeos Peeter, Kala Toomas, Hirtentreu Hans.

Nr. 3. Türi tööliste rühma nimekiri.

Volinikud: Kärner Johan, Käsper Johannes.

Kandidaadid: Veidemann Eduard, Krupp Jaan, Kirkmann Ado, Kägu Tõnis, Asavei Mart, Raudsepp Johannes, Tepp Andres.

Nr. 4. Türi majaomanikkude nimekiri.

Volinikud: Kanemägi Theodor.

Kandidaadid: Karro David, Tenso Karl, Soosson Anton, Krepp August, Länkur Jaan, Baumverk Hans, Reier Hans, Baumverk Jüri, Järv Karl, Põlendik Jaan, Adamson Martin, Linkberg Gustav, Põder Hans.

Nr. 5. Väikemajaomanikkude ja käsitöölise nimekiri.

Volinikud: Meimer Johan, Tepp August.

Kandidaadid: Sülle Ado, Tekmann Jaan, Rossmann Aleksander, Sommer Hans, Kartau Karl, Treiohv Johannes, Kuut Jaan, Vitte Karl, Lusikas Ado, Jaakson Hindrek, Kelder Mõikel.

Nr. 6. Türi keskerakonna koonduse I nimekiri.

Volinikud: Luukas Johan.

Kandidaadid: Rõuk Mõikel, Viirmann Ants, Temp Madis, Kudeviita Jaan, Täker Hans, Veeber Johannes-Rudolf, Lang Tõnu, Roos Tõnis, Sulg Jüri, Lepik Ferdinand, Kassak Mõikel, Rosenstrauch Gustav, Rumbach Johannes, Kruusberg Karl.

Nr. 7. Türi keskerakonna koonduse II nimekiri.

Volinikud: Vöhrmann Jaan.

Kandidaadid: Aunapuu Theodor, Estenthal Johan, Peerna Valter, Nõmmik Toomas, Lang Miina, Mägar Arnold, Jürgenson Georg, Kurusk August.

Nr. 8. Parteita rühma nimekiri.

Volinikud: Lõvi Jaan.

Kandidaadid: Rudi Karl, Lintrop Mõikel, Veimer Mart, Zimmermann Ferdinand, Mets Aleksander, Mänd Johannes, Kaubi Karl.

Linnapea eest linnanõunik J. Mitt.

Sekretäri k. t. A. Avik.

Suure-Jaani alevivolinnikkude nimekiri.

Valitud 18. ja 19. detsembril 1926 a., kehtvusega 1927 a. — 1929 a.

Suure-Jaani maja- ja kruntplatsi omanikkude nimekiri.

1) Silm Aleksander, 2) Soolo Jüri, 3) Aule Fritz, 4) Kuresson Tõnis, 5) Kink Jüri, 6) Vain Martin.

Suure-Jaani alevi tööliste, käsitöölise ja üürnikkude nimekiri.

1) Nurk August, 2) Ottas Edgar-Johannes, 3) Tiks Jaan, 4) Margus Jaan, 5) Põder Jüri, 6) Kuhlbusch Hendrik.

Suure-Jaani alevi ärimeeste, üürnikkude, käsitöölise ja nende pooldajate nimekiri.

1) Ott Johannes, 2) Kampus Vladimir, 3) Pihlak Mihail.

Suure-Jaanis, 14. märtsil 1927 a. Nr. 353.

Alevivanem Silm.

Sekretär (allkiri).